

SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI ORGANIZOWANEJ
PRZEZ *CATHOLIC THEOLOGICAL ETHICS IN THE WORLD CHURCH* (CTEWC)
PT. WIARA I MORALNOŚĆ. WSPÓŁCZESNE WYZWANIA:
REORIENTACJA WARTOŚCI, ZMIANA NORM MORALNYCH?
(Kraków, 14-16 listopada 2014)

Podczas ogólnoswiatowych kongresów katolickich teologów moralistów, zorganizowanych przez *Catholic Theological Ethics in the World Church* (CTEWC) w Padwie (2006) oraz Trydencie (2010), wśród różnych propozycji dotyczących przyszłości pojawił się też pomysł przygotowania nieco mniejszych, regionalnych konferencji teologicznomoralnych. Spotkania takie miałyby się odbywać na poszczególnych kontynentach, dając w ten sposób pracującym tam teologom moralistom okazję do wzajemnego poznania oraz wymiany poglądów. Warto zaznaczyć, że regionalne konferencje pod auspicjami CTEWC udało się już zorganizować m.in. w Azji (Manila – 2008 r., Bangalore – 2012 r.), Afryce (Nairobi – 2012 r.) oraz Ameryce (Bogota – 2014 r.). W końcu przyszedł również czas na Europę, gdzie na miejsce takiego spotkania w czasie obrad komitetu CTEWC w Berlinie w 2013 roku wybrano Kraków, a dokładniej centrum konferencyjne przy Sanktuarium Bożego Miłosierdzia w krakowskich Łagiewnikach. W tym szczególnym miejscu w dniach 14-16 listopada 2014 roku spotkało się 40 teologów moralistów pochodzących przede wszystkim z Europy Wschodniej i Zachodniej, choć byli też obecni reprezentanci Azji, Afryki oraz obu Ameryk.

Trud przygotowań do europejskiej konferencji CTEWC wzięli na siebie ks. Konrad Glombik z Opola oraz ks. Roman Globokar z Ljubljany (Słowenia), zaś nad wszystkim czuwał przewodniczący organizacji *Catholic Theological Ethics in the World Church*, charyzmatyczny jezuita z Bostonu, o. James Keenan. Całość obrad została podzielona na trzy sesje, z których każda składała się z czterech referatów wraz z dyskusją, pracy w grupach oraz wspólnego podsumowania obrad.

Pierwsza z sesji tematycznych, zatytułowana *Współczesne wyzwania i szanse*, miała za zadanie ukazać analizowaną problematykę z różnych perspektyw geograficzno-kulturowych. Na wstępie francuski jezuita, o. Alain Thomasset z *Centre Sèvres – Facultés jésuites* w Paryżu zwrócił uwagę na trzy wyzwania, z którymi według niego borykają się teolodzy moralisci w Europie Zachodniej. Są to mianowicie: trudność uzyskania posłuchu, właściwe miejsce norm moralnych oraz praca z ubogimi. Drugi wykład w tej sesji miał Petr Štica, który pochodzi z Czech, a obecnie pracuje na Uniwersytecie w Münster (Niemcy). Podkreślił on zwłaszcza różnorodność sytuacji i wyzwań, przed którymi stoją teologowie moralisci w krajach Europy Wschodniej. Jeśli chodzi o Czechy, ważna byłaby, jego zdaniem, m.in. większa internacjonalizacja, zmiana języka, obecność w publicznej debacie etycznej oraz umiejętność prowadzenia dialogu. Autorem kolejnego referatu był ks. Marian Machinek z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, który pokazał polską perspektywę podejmowanej w czasie sympozjum tematyki. Jego zdaniem, od chrześcijan żąda się dziś często, aby się stali „anonimowymi ateistami”. Konsekwencje procesów sekularyzacyjnych są zaś daleko idące (m.in. problem sumienia, brak różnicy między faktycznie przeżywaną moralnością wierzących i niewierzących). W związku z tym potrzebna byłaby, zdaniem

Machinka, większa świadomość wśród chrześcijan (a szczególnie teologów) tego, co chcą dać społeczeństwu. Chodzi tu o spełnianie wobec świata misji prorockiej, która oznacza również czasem gotowość do kontestacji. Ostatnia z prelekcji w ramach pierwszej sesji tej konferencji to tzw. „głos z Afryki” w wykonaniu o. Eliasa Opongo SJ z *Hekima Institute of Peace Studies and International Relations* w Nairobi (Kenia). Podkreślił on, że Afryka przechodzi obecnie różnorodne przemiany polityczne, zaś w większości państw zauważyć można postęp gospodarczy. Ważnym wyzwaniem pozostaje w tym kontekście kwestia moralnego przywództwa wobec tak wielu zróżnicowanych religijnie i kulturowo narodów. Dla nich Kościół winien być swoistym sumieniem, przypominając m.in. o odpowiednim korzystaniu z dóbr naturalnych, prawie do prawdy i sprawiedliwości czy też etyce nadziei w stosunku do ludzi młodych.

W drugiej sesji tematycznej pt. *Zrównoważony rozwój wartości* jako pierwszy wystąpił o. Martin Lintner OSM z Wyższej Szkoły Filozoficzno-Teologicznej w Brixen (Południowy Tyrol, Włochy). W referacie zatytułowanym *Osoba i sumienie* zaprezentował on refleksję na temat szeroko dyskutowanej obecnie relacji praw osoby (jej sumienia) wobec prawa prawdy (obiektywnego prawa moralnego, wyrażonego zwłaszcza przez Urząd Nauczycielski Kościoła). Kolejny wykład pt. *Rodzina jako wartość* przedstawiła pochodząca z Ukrainy Maryana Hnyp, która aktualnie pracuje na Katolickim Uniwersytecie w Leuven (Belgia). Nawiązując do ostatniego synodu biskupów, M. Hnyp podkreśliła, że rodzina w dzisiejszym nowoczesnym społeczeństwie postmodernistycznym rzeczywiście może być obrazem wartości niezmiennych. Jednak, jej zdaniem, obecnie trzeba przemyśleć wzorce życia rodzinnego, dyktowane przez „abstrakcyjny ideał”, stosując tzw. drogę oddolną, „pozytywną antropologię wzrastania”. Trzeci referat w tej sesji zatytułowany *Aktualność wartości społecznych (solidarności, sprawiedliwości społecznej)* wygłosił ks. Sławomir Nowosad z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie. W jego ujęciu (nawiązującym także do dorobku teologów protestanckich) solidarność i sprawiedliwość wzajemnie od siebie zależą, zaś skutecznym lekarstwem na prawidłowe funkcjonowanie tych wartości w życiu społecznym jest przywrócenie prymatu Pana Boga. Na koniec tej sesji tematycznej wybrzmiał również tzw. „głos z Azji”, którego autorem był o. Lúcas Chan SJ z Hongkongu (Chiny). Odwołując się do zasad konfucjanizmu, zauważył on, że zrównoważony rozwój wartości dotyczy w Azji również takich obszarów, jak: własne sumienie (tzw. „samokultuwacja”), rodzina (tu zaś zwłaszcza wierność, religijność, szacunek dla rodziców) oraz relacje społeczne (m.in. wrażliwość, lojalność, wzajemność).

Trzecia i ostatnia sesja tego sympozjum nosiła tytuł wyrażony w formie pytania: *Zmiana norm moralnych?* Na początku referat zatytułowany *Uniwersalny i partykularny wymiar moralności* wygłosił ks. Ireneusz Mroczkowski z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. W jego ujęciu ważne jest, aby obecnie: nie abstrahować od posoborowych wysiłków reorientacji teologicznomoralnej, uwzględniać współczesny kontekst rozumienia natury osoby ludzkiej oraz nieustannie zdawać sobie sprawę z chrześcijańskiej tożsamości naszej refleksji nad moralnością. Kolejną prelegentką była Julie Clague z Uniwersytetu w Glasgow (Szkocja, Wielka Brytania). Jej wykład, zatytułowany *Nowe normy moralne czy nowy język?*, oparty był na nauczaniu ostatnich papieży. Porównując zwłaszcza wypowiedzi Jana Pawła II oraz Francisz-

ka, J. Clague stwierdziła, że papież z Polski kładł nacisk na zachowanie fundamentalnego znaczenia doktryny oraz zachowanie ciągłości z Tradycją. Natomiast u papieża z Argentyny akcent przesuwa się na stopniowe wzrastanie Kościoła w rozumieniu prawdy oraz daremność zachowania zasad, gdy straciły one już pierwotne znaczenie. Trzeci referat w tej sesji tematycznej zaprezentował Gusztáv Kovács z Wyższej Szkoły Teologicznej w Pécs na Węgrzech. Była to refleksja o charakterze narracyjnym pt. *Moralność między idealizmem a rzeczywistością*. Zdaniem Kovácsa, teologia moralna winna służyć ludziom nie przez nadmierne wymagania, ale raczej jako źródło motywacji, umożliwiając im zobaczenie nieraz ich niepełnych oraz dalekich od ideału działań, celów i relacji w świetle Ewangelii. Całość tej ostatniej sesji podsumowała w ramach tzw. „głosu z Ameryki Północnej i Łacińskiej” MT Dávila pochodząca z Puerto Rico, a obecnie pracująca w *Andover Newton Theological School* w Stanach Zjednoczonych. Jej zdaniem, dla teologa moralnego ważne jest przede wszystkim to, że Bóg wciąż przemawia. Słowa nadziei i miłości wypowiedane przez Boga nieraz konfrontowane są z ordynarnością, dysonansem i rozłamami, jakie często panują w dzisiejszym upadłym świecie. Rolą teologów moralistów jest więc nadanie tym słowom Bożym znaczenia w różnych kontekstach i społecznościach, aby w ten sposób pozostać wiernym głębszej chrześcijańskiej miłości oraz swemu powołaniu.

Podsumowując, należy stwierdzić, że regionalna konferencja *Catholic Theological Ethics in the World Church* (CTEWC), zorganizowana tym razem w Europie, w Krakowie, była bardzo udanym przedsięwzięciem naukowym. Podejmowana w czasie tych prawie trzech dni obrad problematyka wiary i moralności, współczesnych wyzwań związanych z reorientacją wartości czy też zmianą norm moralnych okazała się bardzo aktualna. Szczególnie ciekawe były dyskusje po każdym z referatów oraz praca w mniejszych grupach, która dawała okazję do bliższego poznania oraz wymiany poglądów z teologami moralistami pochodzącymi z różnych krajów Europy (Polski, Ukrainy, Słowacji, Czech, Węgier, Słowenii, Chorwacji, Bośni i Hercegowiny, Niemiec, Francji, Belgii, Włoch, Hiszpanii, Anglii, Szkocji) oraz świata (USA, Puerto Rico, Kenii, Chin). Pokazywało to czasem istniejące między nami różnice w rozłożeniu akcentów dotyczących wiary i moralności, dzięki czemu mogliśmy się wzajemnie wiele nauczyć oraz przekonać o odmienności tradycji, mentalności, języka oraz problemów wschodnio- i zachodnioeuropejskich teologów moralistów. Jednocześnie bardzo dobra atmosfera w ciągu całego sympozjum dowodziła, że przekraczane są kolejne bariery pomiędzy Wschodem a Zachodem oraz silna jest wola współpracy w podejmowaniu wyzwań współczesności. Warto nadmienić, iż po zakończeniu konferencji regionalnej CTEWC w Krakowie do organizatorów i uczestników tego sympozjum dotarło wiele wiadomości mailowych z podziękowaniami. Więcej informacji, sprawozdań oraz fotografii można również odnaleźć na stronie internetowej CTEWC (<http://www.catholicethics.com/conferences/krakow>), co również potwierdza wysoki poziom i zasadność tego typu spotkań teologów moralistów. Oby więcej było ich w przyszłości...

JANUSZ PODZIELNY
Uniwersytet Opolski
Wydział Teologiczny